Що це за речовина?

Хімія, 10 клас

✎ Загадка

- Безбарвна оліїста рідина, малорозчинна у воді
- У молекулі сім атомів Карбону й Нітрогену разом
- Із бромною водою утворює білий осад

Що дізнаємось

- Як побудована молекула аніліну
- Чим його властивості відрізняються від метанаміну
- Як анілін добувають і застосовують

Очікувані результати

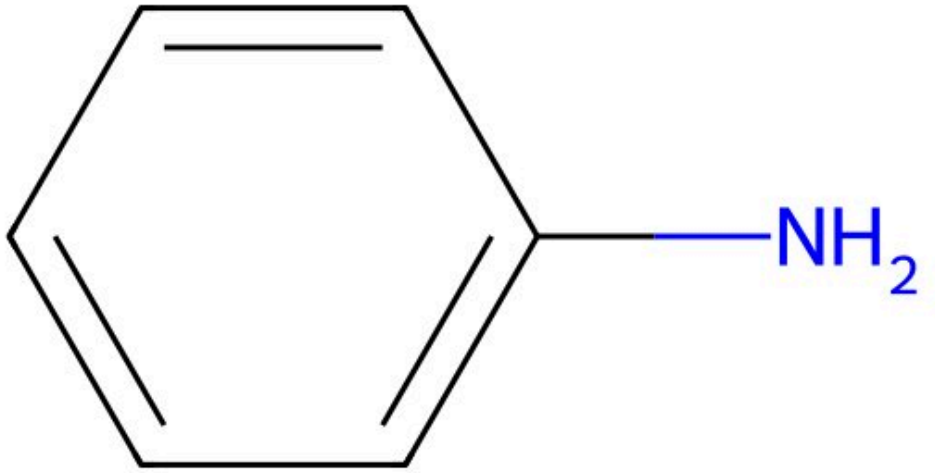
- Називає складові молекули аніліну
- Порівнює анілін із метанаміном
- Записує рівняння характерних реакцій
- Пояснює потребу безпечного поводження

Будова молекули аніліну

C_6H_7N

$C_6H_5NH_2$

- Бензенове кільце сполучене з аміногрупою NH_2

Анілін, або феніламін

Два типи амінів

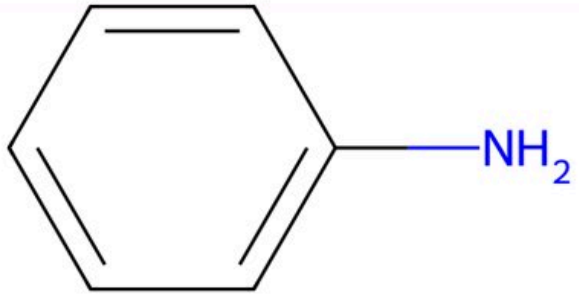
- Метанамін належить до аліфатичних амінів
- Анілін належить до ароматичних амінів

Аліфатичний амін

Метанамін

Ароматичний амін

Анілін

✎ Знайдіть відмінність

- Порівняйте зв’язок NH_2 з рештою молекули
- Яка сполука є ароматичним аміном?

Фізичні властивості

- Безбарвна оліїста рідина
- Малорозчинна у воді
- Густина 1,022 г/мл
- Кипить за 184,1 °C

Анілін і метанамін

Властивість	Анілін	Метанамін
Тип аміну	Ароматичний	Аліфатичний
Група біля NH_2	C_6H_5	CH_3
pK_β	9,4	3,4
Фенолфталеїн	Колір не змінюється	Малинове забарвлення
Реакція з HCl	Феніламоній хлорид	Метанамоній хлорид

Безпека під час роботи

- Анілін отруйний
- Контакт зі шкірою може спричинити опіки
- Не допускайте потрапляння в довкілля

Реакція із сильною кислотою

$$C_6H_5NH_2 + HCl \rightarrow [C_6H_5NH_3]^+Cl^-$$

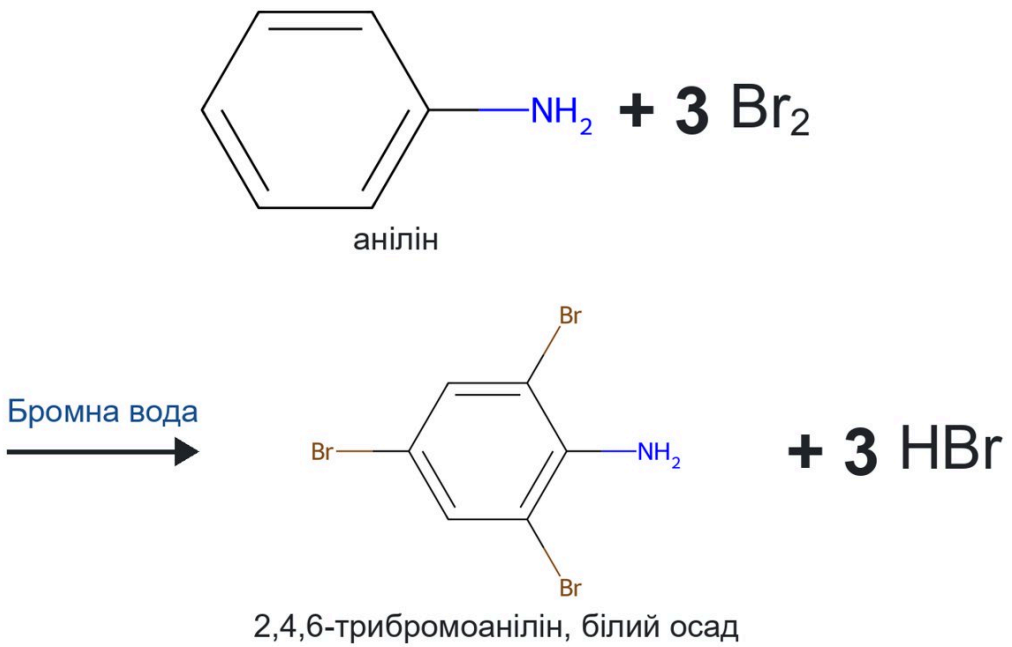
- Утворюється феніламоній хлорид

Реакція з бромною водою

$$C_6H_5NH_2 + 3Br_2 \rightarrow C_6H_2Br_3NH_2\downarrow + 3HBr$$

- Утворюється білий осад 2,4,6-трибромоаніліну

✎ Поясніть два спостереження

- Чому індикатор не змінює кольору?
- Чому з бромною водою виникає осад?
- Неподілена пара N → бензенове кільце → орто-, пара-положення

Окиснення аніліну

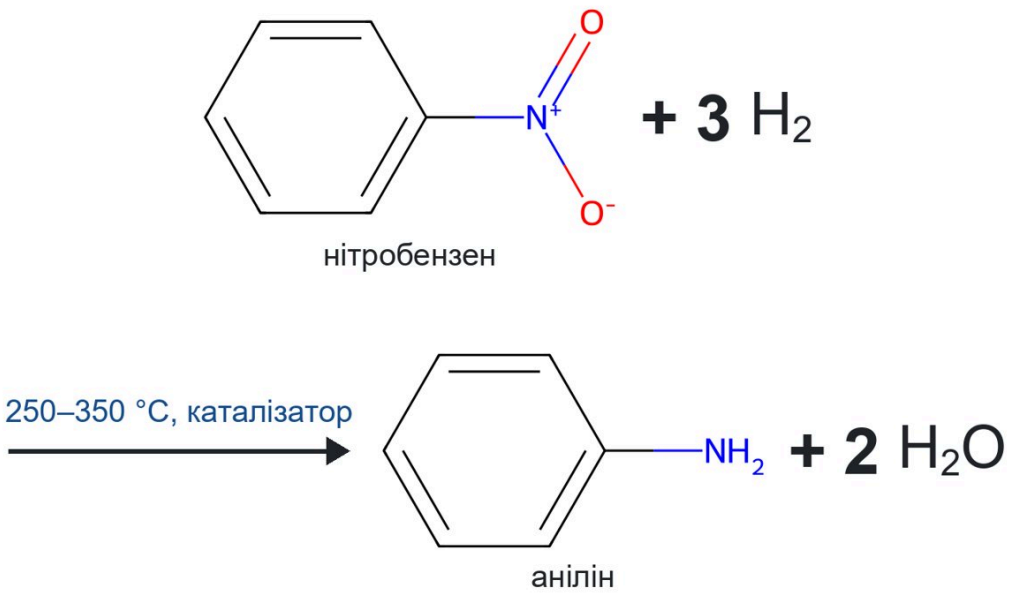
- На повітрі рідина червоніє й буріє
- Хлорна вода дає фіалкове забарвлення
- Горить кіптявим полум’ям

Промислове добування

$$C_6H_5NO_2 + 3H_2 \rightarrow C_6H_5NH_2 + 2H_2O$$

- Нітробензен відновлюють воднем
- Потрібні нагрівання й каталізатор

Як відкрили анілін

- 1826 року Унфердорбен добув його з індиго
- 1842 року Зінін уперше відновив нітробензен
- Назва пов’язана з рослиною Indigofera anil
- 1843 року Гофман установив тотожність зразків

Застосування

Барвники, анілін слугує вихідною речовиною для їх виробництва

Лікарські препарати отримують із похідних аніліну

Полімери виробляють із використанням аніліну

Пестициди виробляють із використанням аніліну

✎ Міні-тест 1

- Яка формула показує будову аніліну?
- А $C_6H_5NH_2$
- Б CH_3NH_2
- В C_6H_6
- Г C_6H_5OH

✎ Міні-тест 2

- Що спостерігають після додавання бромної води?
- А Малинове забарвлення розчину
- Б Білий осад
- В Виділення водню
- Г Утворення двох прозорих шарів

Підсумок уроку

- Анілін є ароматичним аміном
- Його основні властивості слабші, ніж у метанаміну
- З HCl утворює сіль
- З бромною водою дає білий осад

Домашнє завдання

- Повторіть будову й властивості аніліну
- Запишіть дві вивчені реакції
- Поясніть відмінність від метанаміну